

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN

December 1988

Uitgave
Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Onderhoud van
groenvoorzieningen en
renovatie kasteeltuin
Amerongen uitgevoerd
door

Tuin- en plantsoenaanleg

Van Ginkel

Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal, tel. 08385-19039

HERBERG
DEN ROODEN LEEUW

IN DEN KROMME HOECK

DROSTESTRAAT 35
3958 BK AMERONGEN
TEL EFOON 03434-54055

KEUKEN OPEN
VOOR UW LUNCH
DAGELIJKS VAN 12.00 tot 14.00 UUR
EN VOOR UW DINER
DAGELIJKS VAN 18.00 tot 21.30 UUR
ZATERDAG EN ZONDAG GEEN LUNCH
WOENSDAG GESLOTEN

B U L L E T I N

UITGAVE

STICHTING VRIENDENKRING KASTEEL AMERONGEN

Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen
tel: 03434 - 54212
Open in 1989: 1e Paasdag - 1 november
dinsdag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur
zaterdag, zon- en feestdagen
13.00-17.00 uur.
Redactie adres: Drs. Bonica Zijlstra
Drostestraat 22, 3958 BK Amerongen
tel: 03434-56353
Eindredactie: mw. H.F. Rotgans - van Blerkom
Bergweg 5, 3958 AA Amerongen
tel: 03434 - 52319

NO. 12

DECEMBER 1988.

INHOUD:

Doelstelling en Donateurs	blz.	2
Donateursmiddag		3
Start Restauratie		5
Vijf Jaar Tuinkabouters		8
Limmerick		9
Vrijwilligers/Medewerkersavond; Boeken te koop; Brieven uit Khatmandu		10
Gastenboek		11
Tentoonstellingsnieuws		12
S.T.O.O.M.; Gevonden...!		13
Ex Libris		14
Lezing over William's Mary		15
Huisconcerten Kasteel Amerongen		16

DOELSTELLING.

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris door het verzamelen van fondsen uit donaties, schenkingen, de opbrengsten van acties, concerten en andere evenementen en door het coördineren en motiveren van vrijwillige helpers.

De Stichting is door de fiscus gerangschikt als instelling in de zin van art. 24 I der Successiewet 1956.

Kasteel Amerongen is één van de weinige opengestelde kastelen in Nederland, waarvan de inventaris, na het vertrek van de laatste particuliere eigenaren, volledig in tact is gebleven. Vrijwel nergens anders treft men een ambiance aan, welke zo de aristocratische sfeer van vroegere tijden weerspiegelt als op Kasteel Amerongen.

De oudste meubels dateren van vóór de brand van 1673 en zijn later door de verschillende bewoners aangevuld tot de collectie die nu aanwezig is, waarin begrepen de fraaie historische toetsinstrumenten.

Deze collectie is nooit versnipperd omdat zij lange tijd volgens het Engelse erfrecht (naar de nationaliteit van de meeste bewoners) op de oudste zoon vererfde.

Die eeuwenlange aanwezigheid van de meubels in hetzelfde huis en vaak op dezelfde plaats is een unicum in Nederland en maakt het voor de Stichting-Eigenaresse de moeite waard om die lijn voort te zetten en het vele achterstallige onderhoud door restauratie op te heffen.

Alleen van de subsidies en entreegelden is het niet mogelijk de exploitatie en restauratie te bekostigen.

Het is daarom verheugend dat zich telkens donateurs aanmelden en dat er ook schenkingen worden gedaan.

Indien U het nog niet bent: meldt U als donateur!

DONATEURS genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden, vrije toegang tot het Kasteel en de tuinen, terwijl zij reductie ontvangen op alle evenementen zoals concerten, lezingen en bij bijzondere gelegenheden.

Voor een bedrag van min. f25.- per jaar bent U donateur.

Het is ook mogelijk om donateur-voor-het-leven te worden: minimaal f250.-.

De donateurskaart is persoonlijk.

Meer informatie kunt U inwinnen bij de administratie op Kasteel Amerongen, mw. A. Eyffius-Müller, tel. 03434-54212, op werkdagen tussen 10.00 en 15.00 uur.

Het Postbanknr. van de St. Vriendenkring Kasteel Amerongen is 6163.

Tot de bijgebouwen van Kasteel Amerongen behoren o.a. de Paardestal, 't Koetshuis en de Oranjerie. Hierin zijn gevestigd:

- * Theeschenkerij "de Paardestal"
voor informatie tel. 03434-54735 of 53701.
- * Ouwèhand's Party Verzorging "'t Koetshuis"
voor informatie tel. 03434-53736, b.g.g.
tel. 08376-19110.

* Het Winkeltje van Kasteel Amerongen is ondergebracht in de Oranjerie.

DONATEURSMIDDAG 27 AUGUSTUS j.l.

De voorbije zomer heeft geen herinnering aan zondoorstoofde dagen nagelaten maar op de donateursdag werd ons toch - op een fikse regenbui na - redelijk weer "geschonken".

Mede dank zij de perfecte organisatie is het evenement alleszins geslaagd. Om de feestvreugde niet te temperen tijdens een mogelijke weersverslechterring was er een grote tent geplaatst die inderdaad later op de middag goede diensten heeft bewezen. Tevens werd onderdak geboden aan sfeervol gedekte tafels waarop Engelse theeserviezen en een keur van door medewerkers vervaardigde baksels prijkte, behorend bij een "high tea". Dit alles in het kader van het "Willem en Mary"-jaar.

Een door één der bestuursleden ter beschikking gestelde camper fungeerde als voorraadkamer en keuken.

Nadat iedereen het terrein had verkend, de tentoonstelling van schitterende gedroogde-bloemen-collages (het werk van Mevrouw Engelhard) in de tent had bewonderd en de ter plaatse door Mevrouw Brüggeman samengestelde boeketten had bekeken (Mevrouw Brüggeman is degenen die week in week uit de kamers in het kasteel met buitengewoon mooie bloemstukken opfleurt, in samenwerking met Mevrouw van Lier), benadrukte het aanhoudende geroezemoes de gezelligheid van het samenzijn. In deze sfeer verwelkomde de voorzitter van het bestuur, de heer W. van Ommeren, de aanwezigen. In zijn toespraak vermeldde hij dat voor het behoud van het kasteel thans een aanzienlijk bedrag beschikbaar is zodat nog dit jaar kan worden begonnen met het realiseren van projecten die niet meer mogen worden uitgesteld, t.w. reparatie van het dak, de schoorstenen en wellicht ook herstel van de muren langs de waterlijn. Bovendien dienen de beide toegangsbruggen in het verlengde van de oprijlaan te worden opgeknapt, resp. versterkt.

In dit verband betuigde de heer van Ommeren zijn dank aan de Engelen die onverdroten bezig zijn het interieur van het kasteel een verzorgde aanblik te geven door op professionele wijze het vaak in deplorabele staat verkerende textiel te herstellen. Voorts prees hij de inzet van de Tuinkabouters die er steeds weer in slagen een perceel tuin door gedegen onderhoud te verfraaien. Inmiddels heeft ook het buitengebied meer aandacht gekregen mede doordat de Bomen-Stichting vorig jaar een ca. 300-jarige eik heeft geadopteerd. Daarna gaf één der medewerkers een summier overzicht van de betekenis die in de loop der eeuwen aan tuinen werd gehecht. Hij zette uiteen dat in de middeleeuwen een stuk land rondom een burcht uitsluitend een defensieve functie had. Na verloop van tijd verkreeg een dergelijk gebied - zeker na de uitvinding van het buskruit - ook een utilitair karakter (boomgaard, kleinvee, soms primitieve landbouw).

Onder invloed van maatschappelijke veranderingen werden allengs "echte" tuinen aangelegd die ontspanning en vermaak konden bieden. In de 17e eeuw werden in Frankrijk bij de grote paleizen (o.a. Versailles) zeer formele tuinen aangelegd, meekundig en symmetrisch van opzet, geheel in de trant van de Barok (natuur ondergeschikt aan de wil van de mens).

In de Nederlandse gewesten heeft deze stijl geen excessieve navolging gekend. Voorbeelden van tuinen waar wél de Franse grandeur werd overgenomen waren die van Huis ten Bosch en Het Loo.

In Engeland rees in de 18e eeuw verzet tegen zo'n puur geometrische tuinaanleg. De filosofie "Terug naar de Natuur" deed opgeld. Onder invloed daarvan ontstond de zg. landschapsstijl. De op zichzelf juiste grondgedachte leidde echter tot overdreven romantische details; een geleidelijke overgang naar mengvormen bleef dan ook niet uit.

Wat Amerongen betreft hebben de Van Reede's wel verfraaiingen in de tuin aangebracht maar men is er niet toe overgegaan de Franse stijl te volgen (ruimtegebrek en hoge kosten).

Pas Hugo Poortman (1858 - 1953) heeft in opdracht van graaf Van Aldenburg Bentinck een gemengde stijl gerealiseerd (symmetrie en landschappelijke elementen).

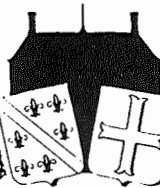
Na deze uiteenzetting werden 3 groepen geformeerd die onder deskundige leiding van Tuinkabouters de huidige stand van zaken in ogenschouw konden nemen. Voorbeeld: de nu nog lage buxushaagjes bij het speelhuis van de kinderen Bentinck zijn ontstaan uit door de vrijwilligers in de grond gestoken stekjes. Kosten: nihil. Resultaat: op de duur een afscheiding geheel in stijl met de rest van de aanleg, daar waar het voorheen een uiterst rommelige toestand was. Ook de z.g. gele borders bij de lage keermuren zijn een grote verbetering. Er is nu een duidelijke eenheid in de aanleg ontstaan. Er werd tijdens de rondwandeling nog gewezen op de eens zo monumentale tamme kastanjeboom, nu helaas als gevolg van een storm grotendeels vernield; eromheen zijn echter al jaren geleden nieuwe krachtige stammen gevormd, die voor een natuurlijke verjonging zorgen. Dankzij een illustratie in het Verkade-album "Waar wij wonen" kon men zien, dat in 1937 de boom al een omtrek had van verscheidene meters. Hij is waarschijnlijk enige honderden jaren oud. Kort na de terugkeer van de 3 groepen bij de tent, tijdens het theedrinken en de consumptie van sandwiches, cake en shortbread, barstte de al eerder genoemde stortbui los. Iedereen vluchtte de tent in, ook de muzikanten die de hele middag al actief waren geweest (de Harmonie "Ons Genoegen" uit Amerongen), en in plaats van een ramp bleek de regen één van de hoogtepunten van de middag te zijn. Men kon geen normaal gesprek voeren wegens de muziek, iedereen stond tegen iedereen te schreeuwen zonder verstaan te worden, er werd naar hartelust gezoged en gedronken en de stemming was geweldig!

Na de bui kwam iedereen weer tevoorschijn en men stond in groepjes te praten tot ver na het afgesproken afsluitingstijdstip, terwijl de liefhebbers van het croquet spel zich op het gazon konden uitleven en anderen van de gelegenheid gebruik maakten om zich door de gracht te laten roeien. Rest nog een woord van lof (zeer grote lof zelfs!) voor de organisatoren en medewerkers, die nog in de invallende duisternis bezig waren met opruimen, afwassen, etc. Zij hebben gezogd voor een onvergetelijke middag!

Kasteel Amerongen
de werkzaamheden
ten behoeve van de
Restauratie
zijn op
14 november 1988
van start gegaan

RESTAURATIE KASTEEL AMERONGEN

De eerste fase van de restauratie is nu een feit geworden. In de achter ons liggende jaren is veel en vaak gesproken over een grondig herstel van het kasteel. Vanaf 1982 is er nauw overleg geweest met alle betrokken instanties en langzaam maar zeker kregen de plannen concretere vormen. Toch is er intussen wel het een en ander gebeurd. Een plan voor Tuin en Park, met o.a. aanpak van de borders door de Tuinkabouters, het herstel van het Kinderhuisje in zijn oorspronkelijke vorm, herstellend metselwerk aan de muren langs de oprijlaan en het opnieuw inplanten van de jonge rhododendrons erlangs, zijn enkele aspecten die ook gerealiseerd konden worden. In het Huis zijn verleden jaar de elektrische leidingen bekeken en onder handen genomen.

Zeer verheugd waren de aanwezigen tijdens een bijeenkomst van alle Vrijwilligers/ en Medewerkers van Kasteel Amerongen op 10 november j.l., toen de secretaris van de Stichting Kasteel Amerongen, Mr. M.Ph.J. Plet, een brief van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur aankondigde die gericht was aan B & W van Amerongen. Met het voorlezen van enkele passages hieruit, maakte hij het grote nieuws wereldkundig:

" De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur beschikkende op de op 31 oktober 1988 rechtstreeks ontvangen aanvullende aanvraag van de eigenaar tot verlenging van een bijdrage als bedoeld in de Tijdelijke Bijdrageregeling Restauratie Monumenten voor het object plaatselijk bekend Kasteel Amerongen, Drotestraat 20 3958 BK Amerongen in aanmerking nemende

- dat het object - hierna te noemen monument - is een monument als bedoeld in artikel 1. aanhef en onder b; overwegende

- dat uit een oogpunt van monumentenzorg overeenkomstig het gestelde in artikel 6, aanhef en onder a, van de Tijdelijke Bijdrageregeling Restauratie Monumenten geen bezwaar bestaat tegen het ingediende restauratieplan van architect Ir. van Hoogevest (inhoudende het herstel van buitengevels van het kasteel, kozijnen, ramen en deuren, schoorstenen met kappen en goten gerekend vanaf de zolder-balklaag, alsmede de toegangsbrug en noodherstel van de bruggen 1 en 2 conform het bestek nr. [... - - (enz)]

" - dat accoord gegaan wordt met de gunning voor de eerste fase aan Jurriëns BV;

- dat met deze fase van de restauratie zo spoedig mogelijk na datum dezes een begin wordt gemaakt;

- dat de werkzaamheden zullen worden beëindigd vóór 31 dec. 1990; "

Zoals gebruikelijk beslaat de Ministeriële brief enige bladzijden in wel-overwogen taalgebruik; details, voorwaarden en besluiten komen hierin voor.

Het daadwerkelijke moment van het op gang brengen van de Restauratie viel op 14 november j.l. en vond plaats in het Kasteel. Daar werd in gezelschap van leden van het D.B.en het Algemeen Bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen door de Voorzitter, Dr. A.W. Vliegthart, de opdracht getekend aan de architect Ir. T. van Hoogevest uit Amersfoort. Het contract met de uitvoerder van het werk, de firma Jurriëns uit Utrecht, werd eveneens ondertekend. Het omvangrijke karwij, dat in fasen zal worden uitgevoerd, zal een tijdperk van ruim 20 jaar kunnen beslaan.

De eerste werkzaamheden die op die maandagmorgen 14 november j.l. van start gingen waren gericht op het maken van een tijdelijke toegangsweg. Te gebruiken door het werk-verkeer en eventueel in een later stadium ook voor bezoekers van het kasteel evenals medewerkers en vrijwilligers die zo vaak in- en uitlopen in huis. Dit komt pas aan de orde wanneer de toegangsbrug naar het huis aan de beurt komt: men denkt met een noodbrug over de binnengracht een tijdelijke andere entree aan het Huis te geven. In ieder geval staat voorop dat de gewone dagelijkse

zaken doorgang moeten vinden en de bezoekers zullen gewoon kunnen blijven komen. In de Drostestraat is het originele spijlenhek verwijderd en van dit ontstane gat in de kasteeltuin is gebruik gemaakt om daar de tijdelijke toegangsweg te projecteren om ook de tuinen zoveel mogelijk te ontzien. Het pad wat daar oorspronkelijk al was is met behulp van een graafmachine uitgediept; voorzien van een stevig soort plastic folie, daarop een laag zand en vervolgens afgedekt met zware rijplaten. Al deze werkzaamheden gingen in nauw overleg met hoveniers van de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen: enkele oude taxusbomen bij de tuinmuur moesten vakkundig gesnoeid worden om het werkverkeer niet te hinderen maar ook ter meerdere glorie van henzelf als het karwij "straks" geklaard is. Het slaan van een damwand in de gracht is nu aan bod. Er worden enkele bouwketen in dat gedeelte van de tuin geplaatst en een hekwerk, waarlangs een snelgroeïende weelderige plantensoort geplant zal worden, moet het werkterrein en opslagplaats een beetje aan het oog onttrekken. Bovendien zullen bezoekers hierdoor niemand in de weg kunnen lopen. Het Huis zal eerdaags in de steigers komen te staan. Daartoe zal een gedeelte van de binnengracht leeggemalen worden, een betonnen vloer wordt daarop gestort die een stevige ondergrond vormt om steigers op te plaatsen. Met een dam in de gracht komt men dan steeds dichterbij de plaats waar het om gaat....

H.F. Rotgans-van Blerkom

Het grote moment is daar: het ondertekenen van het contract op 't Kasteel.

VIJF JAAR "TUINKABOUTERS" 1983 - 1988

November 1983 - het grote ijzeren hek is niet meer gesloten, kasteel en tuin worden toegankelijk voor de gewone man, na op 3-1-1977 te zijn overgedragen aan de Stichting Utrechtse Kastelen - tegenwoordig is de Stichting Kasteel Amerongen eigenaresse.

De tuin ligt er op veel plaatsen verwilderd bij, van de oorspronkelijke beplanting langs de muur aan de Drostestraat is bijvoorbeeld niet veel meer over. Daar zijn kennis en handen en vooral enthousiasme voor nodig om er weer iets moois en boeiends van te maken.

Mevrouw E.P. van der Linden -'t Hooft heeft in ruime maten van het eerste en het laatste en er blijkt een flinke groep vrijwilligers te zijn met handen! Mevrouw van der Linden ontwierp een zogenaamde repeteerborder (d.w.z. dat één zelfde groep planten op regelmatige afstand herhaald wordt).

Circa 25 vrijwilligers melden zich aan - kweekgras, haagwinde, zevenblad enz. gaan er uit en voor zover de financiële middelen het toelaten, gaat de nieuwe beplanting er in.

Onderhoud blijft voor wat voortaan de "Tuinkabouters" zal heten en bovendien worden zij "gedoogd" in de rozenperken van de boventuin en in de borders langs de keermuurtjes.

In de afgelopen vijf jaar is het gedoogd worden veranderd in een prettige verstandhouding met de Tuin-commissie van Kasteel Amerongen, met de P.H.B. (Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen) en met de Firma van Ginkel- Tuin-en Plantsoenaanleg. Ook Iristuin en Hortensia-kade werden aan het onderhoud van de kabouters toegevoegd.

Hoewel wij soms - vooral na de regen van deze zomer - wat mismoedig naar weer al dat onkruid kijken, wordt er iedere maandagmiddag door gemiddeld 15 tuin-kabouters met groot plezier gewerkt in wat zij soms beleven als HUN tuin. Een nieuwe generatie kabouters is welkom!

F. Wichers Hoeth - Kraus.

1983 : de eerste vrijwilligers beginnen aan een groot karwei.

VIJF JAAR TUINKABOUTERS

Er was eens een groepje fanaten
Die zagen een border met gaten
Vol wortels en kruid
Vol pispot en ruit
Die iedere tuinman moet haten.

Ik zal het verhaal wat beperken
Zoals U wellicht zult bemerken
Ze vormen een groep
Ze staan op de stoep
En vragen vergunning tot werken.

Ze zoeken de hulp van een vakvrouw
Met heel veel verstand van de tuin - bouw
Die geeft goeie raad
Noemt planten en zaad
Zoals ze al hoopten, ze doen zou.

Toen kwamen de jaren van zwoegen
Van wieden, van snoeien, van voegen
Ze slepen met hout
Hun zweet is dan zout
Je snapt niet dat zij dat verdroegen.

De border inmiddels is prachtig
Bezoekers, zij vinden het machtig
Die vijf jaar talent
Kan echt niet ontkend
Vol groei en vol bloei, ja, waarachtig.

Kabouters, gij dames en heren
't Bestuur wil U heden vereren
Wat draadjes, een lapje
Een vaandel als grapje
Bewijst onze dank, vele keren.

MEDEWERKERS/VRIJWILLIGERS AVOND

Er werden tijdens de al eerder genoemde avond met de Vrijwilligers een aantal mensen in het zonnetje gezet. De Voorzitter van de S.V.K.A. sprak met vriendelijke en lovende woorden notaris en mevrouw Plet toe. Beiden hebben zich bij de oprichting van de Stichting Vriendenkring en de beginjaren daarna, volledig ingezet voor resp. het secretariaat/penningmeesterschap en het tot start/niveau brengen van de Huisconcerten op Kasteel Amerongen. Als dank had de heer van Ommeren iets speciaals voor hen in petto: notaris Plet kreeg de penning, verbonden aan het zich "Kastelein van Kasteel Amerongen" mogen noemen (vergl. Fra. castelain [Lat. castellanus] oudtijds: slotvoogd), en voor mevrouw een mooie zeefdruk van het kasteel. Dit houdt geenszins afscheid van Amerongen in! De avond werd een genoeglijk "onder-ons" festijn met een voortreffelijke boerenkoolmaaltijd. Tussen de bedrijven door speelde de Muziekcommissie voor Sinterklaas, de Winkelcommissie vertoonde verrassende cijfers en de jarige Tuinkabouters kregen hun vaantje, verpakt in een aantal prachtige limmericks.

BOEKEN TE KOOP

Bij de administratie op Kasteel Amerongen zijn door de conservatoren weer een aantal boeken neergelegd die voor verkoop in aanmerking komen. Het betreft "Het Kasteel Amerongen en zijn bewoners", geschreven door mevrouw A.W.J.Mulder. De boeken werden indertijd in Maastricht uitgegeven (in 1949), zij bevatten 190 bladzijden en ze zijn gellustreed door middel van foto's.

Dit boek is de enige monografie (verhandeling over één onderwerp) die er bestaat over Kasteel Amerongen. Het is belangrijk te weten dat het boek zeer moeilijk verkrijgbaar is. Een unieke kans dus om Kasteel Amerongen en de mensen die er gewoond hebben beter te leren kennen!

De verkoopprijs van de boeken is f. 150,-- per stuk.

Bent U geïnteresseerd? Informatie bij mevrouw A. Eyffius-Muller, Kasteel Amerongen, telefoon 03434 - 54212, op werkdagen tussen 10.00 en 12.00 uur.

BRIEVEN UIT KHATMANDU

De conservatrice van Kasteel Amerongen, Bonica Zijlstra heeft het geluk dat er zich een mogelijkheid voordeed om een drietal maanden rond te reizen in India, het Himalayaans Koninkrijk Nepal en misschien zelfs nog verder.

Wij wachten met belangstelling haar verslag over deze unieke reis af. Hiernaast een afdruk van een met de hand gesneden blok hout uit Nepal, voorstellend de Pauw, het rijdier van Kumar, de zoon van Shiva, de Hindoestaanse God van de Ondergang, de Schepping en de Oneindigheid. Onderdeel van een Nepalees houtgesneden raam. Prenten en het papier worden gemaakt door gezinnen die deelnemen aan een gemeenschaps ontwikkelings programma dat gesteund wordt door Unicef. Het papier wordt met de hand gemaakt van de schors van de laurierstruik volgens een zeer oude werkwijze die het natuurlijke evenwicht van de wouden van Nepal beschermt. [Informatie en afbeelding Unicef]

DE LAATSTE AANWINST : EEN GASTENBOEK.

Eind augustus van dit jaar kregen de conservatoren, en ook een van onze donateurs, van verscheidene kanten de tip dat er op 27 september in Amsterdam bij van Gendt een veiling zou plaats vinden, waarbij o.a. een gastenboek afkomstig van Kasteel Amerongen aangeboden werd. Het spreekt vanzelf, dat het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen dankbaar op deze berichten reageerde: de heer van der Goes (de provinciale conservator, die sinds 1 januari j.l. 1 à 1½ dag per week op Amerongen werkt) is er in geslaagd het bedoelde gastenboek voor de Stichting aan te kopen.

Het betreft een in rood leer gebonden vrij klein boek (ca. 16 x 20 cm), verguld op snee, vrijwel zeker uit het bezit van graaf John Victor Richard Rudolf Bentinck (1895-1956), een der zoons van graaf Godard Bentinck (1857 - 1940), dat is degene die in 1879 in het bezit van het kasteel kwam. Enige maanden geleden overleed in Den Haag op 90-jarige leeftijd Mevrouw M. Bentinck-Stützer, de weduwe van Willem Hendrik Ferdinand Godard Bentinck (1900-1956), gewoonlijk graaf Willy genoemd en een broer van bovengenoemde graaf John. Waarschijnlijk is als gevolg van dit overlijden het bewuste boek op de veiling terecht gekomen.

Verscheidene aantekeningen doen vermoeden, dat het gastenboek in gebruik is geweest op het woonschip "De Zwerver", bezit van graaf John. De eerste handtekening, helaas moeilijk leesbaar (misschien Heinrich Prinz von Preussen?), is op 9 februari 1925 te Amsterdam geplaatst, met onder de datum het woord "Zwerver". Op 2 juli 1926 werd geschreven "I slept and dreamt that life was duty! I awoke and found at the Zwerver that it was beauty!" Bovendien is er een ingeplakte afbeelding van een schip met het onderschrift "Het woonschip Zwerver, naar een tekening van W.O.J. Nieuwenkamp", 29-VII-1925. (De handtekening van deze Nieuwenkamp staat verscheidene malen in het boek.)

De reeds genoemde eerste handtekening wordt gevolgd door die van Ernst August, Herzog zu Braunschweig und Lüneburg. De hierop volgende naam is G.A. Bentinck, die verderop nog zes maal voorkomt. Andere bezoekende familieleden zijn op 16 mei 1925 Elisabeth en Sigurd van Ilsemann, zuster en zwager van de gastheer. "Erster Besuch!" staat erbij. Op 20 juli zijn ze er weer. 17 september 1926 geeft het bezoek te zien van Charles Bentinck (1853-1934), een broer van Godard, die het slot Zuylesteyn bewoonde. In zijn gezelschap waren zijn zuster gravin Victoria (1863-1952) en Lydia Schleder, de gezelschapsdame. Ook Carlos Bentinck (1885-1964) en diens broer Adriaan (1887 - 1968) met echtgenote Jacoba van den Heuvel (1888- 1949) zijn vertegenwoordigd. Van de andere bezoekers kunnen nog genoemd worden Jhr. H.A. van den Bosch, van 1921 tot 1946 burgemeester van Amerongen, verscheidene leden van de familie Taets van Amerongen, en Aschenburg, "Generaladjutant Seiner Majestät des Kaisers und Könings", 18 april 1925. Deze laatste handtekening duidt op goede betrekkingen met de voormalige Duitse Keizer, en inderdaad: op blz. 11 staat in forse letters "Wilhelm, 20.VII.1925". Daaronder "Oskar, Prinz von Preussen" en "Ina Marie Prinzessin Oskar v. Preussen". Wilhelm en zijn broer Louis Ferdinand, de zoons van de kroonprins, blijken op 11 augustus 1925 op bezoek te zijn geweest. (Hier moet nog opgemerkt worden, dat tussen de bladzijden van het gastenboek een aan laatstgenoemde geschreven briefkaart lag met op de voorzijde een ruiterportret van de keizer, voorzien van diens handtekening, en aan de achterzijde een bedankje voor de goede wensen van "Willy" en zijn "sechs Waffenbrüder", gedateerd Amerongen 27 januari (?) 1920.)

Een grappige handtekening is die van een zekere Katharina, waar iemand anders plagerig "die Kleine" achter heeft geschreven, ongetwijfeld doelend op de Russische keizerin Catharina de Grote.

De laatste handtekening in het boek is gedateerd 11 januari 1927.

NASCHRIFT VAN DE REDACTIE:

Het is misschien interessant voor de lezers om te weten dat er zich nu drie Gastenboeken op Kasteel Amerongen bevinden:

- * het Gastenboek waarin handtekeningen zijn geplaatst in de jaren 1879-1940 ;
- * het hiervoor beschreven Gastenboek met handtekeningen die gezet zijn tussen 1925 en 1927 ;
- * het huidige "nieuwe" Gastenboek dat tegenwoordig in gebruik is en dat het jaartal 1954 draagt als beginjaar.

TENTOONSTELLINGSNIEUWS.

Alvast vooruitlopend op het seizoen 1989 het volgende bericht van de Museum-commissie:

er komen volgend jaar meerdere kortdurende tentoonstellingen in het kasteel in plaats van de tot nu toe gebruikelijke 7 - maands - exposities. In het volgende Bulletin zal hier nader op worden ingegaan. Nu al staat vast, dat er gedurende de maand april, als een soort openings-attractie, BEREN te zien zullen zijn, speelgoedberen, knuffelberen, tientallen beren, overal, door het hele huis. Beren in de eetkamer en in de grote zaal, beren in de bibliotheek en in de slaapkamers. Deftige beren en doodgewone versleten lieve troetelbeertjes. Bezoekers (het zullen wel bezoektjes zijn!) zullen gedurende een paar dagen in de gelegenheid gesteld worden hun lievelingsdieren in te leveren, misschien zelf wel een mooi plekje ervoor te zoeken.

"Beren te logeren"

is het motto. U hoort er meer van. Dit weet U alvast: het wordt een gezellige vertoning! Van Pasen tot begin mei.

STICHTING ORGANISATIE OUDE MUZIEK

De volgende concerten worden door deze Stichting georganiseerd in 1989 op Kasteel Amerongen:

za 11/02 20.15 uur Biedermeier Quintet
za 04/03 20.15 uur Nigel North
za 13/05 20.15 uur The Locke Consort

toegangsprijs
f 15,-; CJP/Pas65 f 12,50

Kaartverkoop

Schriftelijk bij de Stichting Organisatie Oude Muziek, Postbus 734, 3500 AS Utrecht en telefonisch (vanaf een week voor het concert) : 030 - 34 09 21 [werkdagen] en zolang de voorraad strekt aan de locatie vanaf drie kwartier voor aanvang van het betreffende concert.

Het Biedermeier Quintet brengt werken van Danzi, Beethoven, Rossini, Reicha. Het is het eerste "authentieke" ensemble dat zich toelegt op het 19e-eeuwse romantische repertoire voor blaaskwintet.

Eén van de groten van de luit: de 34-jarige Nigel North. Aanvankelijk studeerde hij viool en klassieke gitaar, maar het laatste decennium heeft hij zich ontwikkeld tot virtuoos en bevlogen luitspeler. Een programma met werken van Johann Sebastiaan Bach.

Franse en Duitse 17e-eeuwse muziek bij The Locke Consort.

Het consort is genoemd naar de Engelse componist Matthew Locke (1622-1677). De bezetting - twee violen, gamba en theorbe - is gelijk aan die van het ensemble dat Locke leidde aan het hof van Charles II.

GEVONDEN VOORWERPEN

Van de deelnemers aan een aantal activiteiten op het kasteel zijn enige eigendommen blijven liggen.

We hebben gevonden: een GROEN VEST (waarschijnlijk van de donateursmiddag)
een GRIJZE TRUI MET WIT RANDJE
een ROOD REGENHOEDJE (bij het laatste Huisconcert?)

Alle voorwerpen liggen op het kasteel; U kunt daarover bellen met mevrouw Eyffius, Kasteel Amerongen 03434 - 54212 (werkdagen 10 - 12 uur)

In dit Bulletin van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen vindt iedere donateur van deze stichting een accept giro biljet voor Uw donatie/gift voor 1989. Bij sommigen van U is daarbij ook gevoegd de accept giro van 1988 : als een geheugensteuntje, omdat het overmaken van een donatie misschien aan Uw aandacht ontsnapt was.

Donateur van de Vriendenkring worden en blijven ... het is van belang voor Kasteel Amerongen!

EEN PERSOONLIJKE EX LIBRIS.....

Is het u ook wel eens gebeurd dat u een voorwerp in uw omgeving opeens met heel andere ogen bent gaan bekijken, omdat u er een ander, nieuw facet aan ontdekte? Mij gebeurde dat met een boek, waarvan de schrijver de zelfde naam draagt als die van onze familie.

Het gaat om Lukas Rotgans' boek "Poëzy, van verscheide mengelstoffen; met konstplaatzen versiert. Te Leeuwarden, gedrukt bij Francois Halma, Drukker der Ed. Mog. Heeren Staten van Frieslandt, 1715."

Een voorvader, deze Lukas Rotgans? Er zijn ons al velen voorgegaan op zoek naar het geslacht Rotgans. Ik denk dat deze dichter er niet toe hoort, althans, behoort tot een andere tak. In elk geval een kostelijk bezit, dit boek. Lukas Rotgans en Cromwijck: De Vecht vormde voor dichters een onuitputtelijke bron van inspiratie. Ze logéerden er niet alleen, ze wóónden er ook. Cromwijck was weer zo'n buitenplaats, die de dichter tot woning diende. Rotgans werd in 1645 te Amsterdam geboren, trad in 1672 in militaire dienst, maar toen de oorlog voorbij was en hij geen kans meer kreeg om bevorderd te worden, werd hij weer burger en ging op Cromwijck wonen om zich daar bezig te houden met de studie der Nederlandse letteren. Uit zijn ganzeveder vloeiden verscheidene dichtwerken (Boerenkermis, 1708). Hij stierf in 1710 ["aan de pokkens"] op zijn geliefde landgoed Cromwijck. Het huis heeft zijn naam te danken aan de kromming die de Vecht hier maakt en die een schilderachtig gezicht oplevert. (Uit: De Vecht, Piet TerLouw, uitg. Knoop & Niemeijer, Haren Gr. MCMLXXII).

De reden waarom ik dit boek ter hand nam was een geheel andere dan om erin te lezen, doch onwillkeurig deed ik dat wél. Tussen de Zedelessen uit d'oude Verdictzelen, Mengeldichten, Landtdichten en Eerdichten, staat: Stichtse Lofbazuin, Geblaazen over het veroveren van Terlandt, door den Welgebooren Heere Godard Baron van Reede, Heere van Ginkel, Middachten, Herveld, Etc Etc Etc. Nu blijf ik lezen; de jaartallen wijzen erop dat Rotgans een tijdgenoot geweest is van de Bouwheer en -Vrouwe van Kasteel Amerongen. De vraag is heeft hij ze ook persoonlijk gekend? Is hij ooit zelf op Amerongen geweest? In zijn Lofbazuin vertelt de dichter over de "strydbren Wilhem van Oranje", hoe hij wegvoer van de Nederlandse rede.

"Door 't barnen van d'ontruste zee, Tot op den Rykstroon van Brittanje"
Van de rivier de Boyne had men nooit eerder gehoord; de heldendaden worden lovend beschreven.

"Zoo zwigt het alles voor zijn staal; Totdat het ryk, vol bezigheden,
"Den Koning prest ten troon te treden, in 't midden van zyn zegepraal.
"Zyn glans zal door de wereldt straaalen, Vandaar Auroor aan d'oostkim bloost,
"En Febus 's middags 't aardtryk roost, tot daar zijn rossen nederdaalen.
"Wie zal in 'tafzyn van dien Heldt, Den legerstaf en heirbyl draagen?
"Wie zal aan 's Koonings Keur behagen?"
"All' wondren van hunne eeuw en tijdt, vertoonen zich aan 'sVeldtheers oogen.
"De dappre Ginkel, uit het bloet van Amerongen voortgesproten;
"Een stam befaamt door braave loten, In Mavors tuchttschool opgevoedt,
"Bevindt zich in 't getal der Braaven. Zyn krygsdeugd is den Vorst bewust,
"Hy weet hoe Ginkel is gewoon, Vol heldenmoed en dapperheden,....."

Op dezelfde wijze schalt de loftrompet ruim achttien bladzijden verder. In het herdenkingsjaar van Willem III en Mary is dit hier wel op zijn plaats. Verderop komen we dan opeens tussen de juichende zinnen, sombere klanken tegen:

"Maar hoe! wat stoort myn vreugdemaat? Ontstelt myn snaren onder 't zingen?
"Wat donkre wolk komt overdringen? Hoe vliegt de blijdschap van de straat?
"Ik hoor de naare lykklok klaagen: Helaas! de Vader van Myn Heldt,
"Ontydig door de doot gevelt, Keert in dien staat van Koppenhagen.
"Myn Zangninf, overkropt van rou, Verscheurt de kleedren die haar sieren;
"Zy vlecht sipressen om laurieren, En kleedt zich als een weduwvrouw.

De Stichtse burgerij was van plan de Heer van Ginkel te ontvangen tussen met palmen versierde straten en markten en hem binnen haar muren in te halen met muziek van "harpen, fluyten en schalmeien"

Het is echter een droeve tijding die de ronde doet en de behoefte om feest te vieren gaat over.

"Maar ach! uw yver is verloren, Nu's Vaders doodbus komt verstooren
"Uw vreugdetoon ter quaaeder uur. Gy keert dan van de Deensche kusten,
"Daar gy de plaats van Afgezant bekleedde, om in uw vaderlandt,
"Na zoo veel moeite, in 't graf te rusten.

In smartelijke bewoordingen wordt met lof gesproken over het Gezantschap dat de overleden Godard Adriaan van Reede bekleedde. Men prees zijn oordeel, zijn kennis en verstand. Hij schreef "goude wetten en geboden".

"Zoo klaagt mijn Zangheldin, vol smart En volgt het lyk tot Amerongen
"Daar ziet ze veel', beklemt van tongen, De droefheid kroppen in het hart.
"Daar treurt het adelyk gebou, De droefheit vliegt door alle zaalen,
"Weleer zoo vrolyk in 't onthaalen. Daar keert sieraadt en pracht in rou.

De schrijver was dus bekend met de omstandigheden en de levenswijze op Amerongen. Daarnaast heeft hij ook geweten van het bouwen van een nieuw Huis. Dichters en schrijvers hebben echter wel een levendige fantasie ... Was hij er zelf aanwezig:

"Ik naakte U, vol eerbiedigheden, O schoon en wel gesticht paleis,
"Zoo konstryk opgebouwt naar eisch! Verguntme uw trappen op te treden.

Weldra zal de zoon van de "grootte Weduwwrouwe", de Heer van Ginkel, naar huis terug keren, en de moeder kunnen troosten in haar verdriet.

"....En galmt de daaden van uw' Zoon,
"Die droogt uw traanen onder 't speelen, Die troost uw hartewee en rou
"Verzet uw ramp: hou moedt Mevrouw, Terwyl die maat uw oor komt streelen.

Als zinnebeeld wordt hier een harp gebruikt. De Vader komt naar huis terug overladen met "Sipressen"; als tekenen van rouw, is de kist ermee bedekt.

"Maar Ginkel zal, met lauwrebladen, haast keeren van het Britsche strandt
"Den krans doen schitteren in uwe oogen, Door Wilhem op zijn kruin geplant.

* * * * *

(Bovenstaande dichtregels zijn regelmatig uit het geheel gelicht en aangehaald, terwijl er soms vele regels tussen horen)

Verschillende onderwerpen uit die periode in onze geschiedenis zijn in dit boek bezongen, een roerige tijd waar veel over te vertellen viel.

"Op het Vertrek uit Nederlandt en 't Voorspoedige landen in Engelandt
"van Haare Koningklyke Hoogheit Mevrouwe de Prinsesse van Oranje,
"tegenwoordige Koninginne van Groot-Brittanje. Etc Etc Etc.

Mary Stuart, geliefd bij de Nederlanders:

"Maria, 't voorbeeldt der Vorstinnen, (Die, in het afzijn van den Vorst,
Den rykslast op haar schouderen torst, En 't volk beheerscht met zachte zinnen,
Daar elk haar goude wetten eert)...".

En ook de volgende regels getuigen hiervan:

"Ach! mogt ik met dit landt u volgen door de baaren.
"Dit landt zoo dier verplicht aan u, en uw Gemaal...".

H.F. Rotgans-van Elerkom.

Aan het William and Mary-gedenkjaar wordt in Engeland in 1989 nog verder aandacht geschonken; ook op Amerongen zullen we die herdenking nog voortzetten. Het bestuur van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen heeft tot haar genoegen Mevrouw Louise van Everdingen-Meyer bereid gevonden om volgend jaar, in de maand maart 1989 op het kasteel een lezing met dia's te houden over

** WILLIAM'S MARY **

Al een paar keer heeft Mevrouw van Everdingen met succes deze lezing gegeven, o.a. voor de Stichting Vrienden van het Mauritshuis en voor de Kunstkring in Doorn. Louise van Everdingen is een goede bekende voor Amerongen: het beloofd een boeiende en informatieve voordracht te worden. In 't maart-Bulletin meer informatie en juiste datum en tijd.

H U I S C O N C E R T E N

KASTEEL AMERONGEN

vervolg

SEIZOEN 1988 * 1989
Serie van drie Concerten

- 18 maart 1989 - HET NIEUW NEDERLANDS STRIJKKWARTET
Haydn, Beethoven, Debussy.
- 8 april 1989 - ROBERTA ALEXANDER, prachtige
Amerikaanse sopraan, gastsoliste bij
de Metropolitan Opera, New York;
TAN CRONE - piano (begeleiding).
- 20 mei 1989 - PAUL KOOMEN - piano
PETER BREE - hobo
JOHAN KRACHT - viool
HANS DUSOSWA - altviool
HENK SEKREVE - cello
Hoogtepunten uit Mozart's Kamermuziek.

De uitvoeringen worden gehouden op zaterdagavond

aanvang 20.00 uur

Toegangsprijs: per concert f. 17.50
f. 15.00 donateurs, 65+, CJP

Abonnement: halve serie f. 45.00
f. 40.00 donateurs

Betaling abonnement: Bankrekening 94. 16. 74. 525
t.n.v. Muziekcommissie Kasteel Amerongen
Gironummer van de bank: 53 06 73.

Kaartverkoop & Reserveren:

Galerie Boetiek 't Speyckje
Overstraat 24, Amerongen
03434 - 52398
van 9 - 12.30 uur en van
13.30 - 6 uur,
werkdagen.

V.V.V. kantoor, tuin
Kasteel Amerongen
Drostestraat 20,
Amerongen
03434 - 52020
van 10 tot 5 uur.

* * * * *

*Voor Kasteel Amerongen
is alleen het beste goed genoeg.*

Installatiebedrijf

R. HARDEMAN

C.V.-GAS-WATER-SANITAIR-DAKWERKEN
ZONNECOLLECTOREN-WARMTEPOMPEN

Rondweg-West 240, 3905 LV Veenendaal, Telefoon 08385-13703

Aannemersbedrijf

M. Kleinveld en Zn. B.V.

Rijnstraat 1
3958 BE Amerongen
tel: 03434 - 51756
54208

Ook voor hout- en plaatmateriaal

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is

opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris. Donateurs genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden vrije toegang tot het kasteel, het park en de tuinen, terwijl zij reductie ontvangen op alle evenementen, zoals concerten, lezingen en andere bijzondere gebeurtenissen.

Voor minimaal f 25,-- per jaar bent U al donateur. Het is ook mogelijk donateur voor het leven te worden (minimaal f 250,--). Als donateur ontvangt U driemaal per jaar het bulletin.

Het postbanknummer van de Stichting is 6163. Meer informatie tussen 10.00 en 15.00 uur op het kasteel, tel. 03434 - 54212.

* * *

Concerten:

op Kasteel Amerongen worden regelmatig huisconcerten gegeven. Raadpleeg de concert-agenda voor data, abonnement of het reserveren van losse kaarten.

